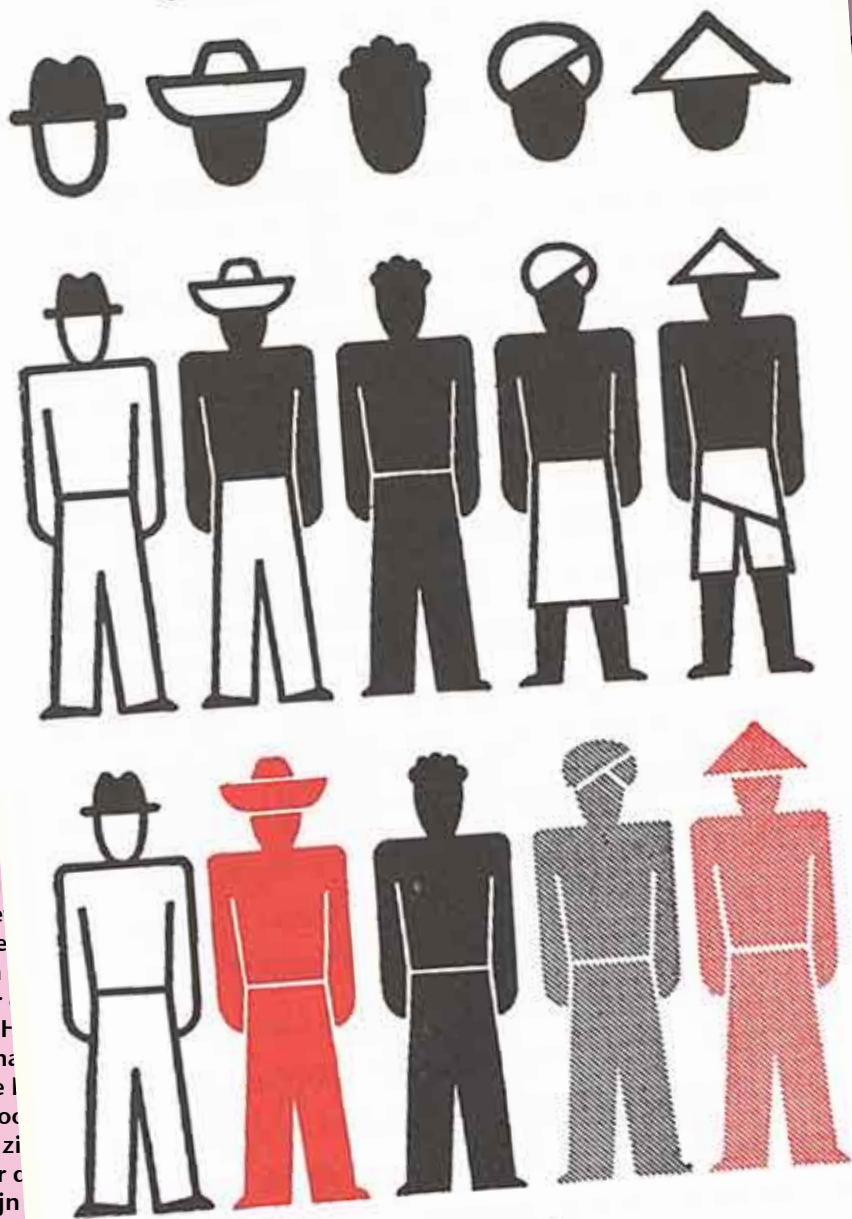

De witte redder De vrienden en vijanden

N

Renzo Martens' foto's van de Congolezen zijn in dit nieuwe onderwerp de betrouwbare. Zijn film waarin camera's op oorlogsveroorzakers of vijanden spraken die wij het westen bewust eigen om het eke beke alleen gen over stelling. Het sprak schied de lokale lorde, bijvoorbeeld voor zijn was door hen te conongepaste mooi?

Signs for the 5 groups of men

PICTURE 15

engen
ng van
eelden
aan-
Opval-
door
orden
daar-
en. De
dat
veel
gene
in
en zo-
da's
ndjes.
u-
an
il
n
end
aar.
wat
ordt
lssel,
ien-
n.
r-
de
eg
tie
d
in

In de film toont Renzo Martens een aantal Congolezen een fotoreportage uit *Time Magazine* over hun dorp. De mensen hadden die foto's nog nooit gezien. Terwijl de lokale fotografen zich bezighouden met het fotograferen van huwelijken en doopfeesten komen andere fotografen naar hun dorp om de ondervoede kinderen in beeld te brengen. Martens vertelt hen dat een foto van het 'buurjongetje' veel meer oplevert wanneer hij ondervoed is dan wanneer hij zijn plechtige communie doet. Vervolgens gaan ze met zijn allen naar het lokale ziekenhuis om foto's te maken van hun ondervoede buurkinderen. Martens legt zijn vrienden uit dat ze vooral een blanke arts op de foto moeten zetten. Alhoewel blanken slechts een fractie uitmaken van het verplegend personeel, staan op de meeste foto's blanken, dat verkoopt beter. Het beeld dat de blanke de redder is van de arme zwarte Afrikaan wordt dus in stand gehouden.

Alhoewel het een briljant idee is om lokale fotografen deel uit te laten maken van de markt, kleven er een aantal bezwaren aan. Deze nieuwe markt zou voor een kortstondige economische opleving kunnen zorgen maar wanneer iedereen in het dorp profiteert van de welvaart is er geen armoede meer en houdt deze markt op te bestaan. Het is dus geen structurele oplossing.

Wat zwaarder weegt, is dat mensen ineens belang krijgen bij de ellende van hun naasten. Dat zou ertoe kunnen leiden dat fotografen hun buurkinderen willens en wetens ondervoed houden teneinde voor zichzelf een inkomen te vergaren. Martens' eigen geweten speelde ook op: 'Als ik bij mensen die dood liggen te gaan van de honger hun burens uitnodig om hen te fotograferen... ja, dat is toch behoorlijk barbaars. Enige barbaars is soms nuttig om de waarheid aan het licht te laten komen.' Gezien de ethische bezwaren raakte hij de foto's dan ook niet kwijt aan nabij gevestigde hulporganisaties. Het frustreerde Martens dat het recht om beelden van het leed van de Congolezen te maken voorbehouden blijft aan westerse fotografen.

De hamvraag is of deze witte, westerse kunstenaar niet precies hetzelfde doet als degenen die hij bekritiseert. Martens: 'De film laat zien dat ik de zoveelste blanke man ben die aan de Afrikanen uitlegt hoe de wereld economie in elkaar zit. Uit de film blijkt dat ik een soort lullo ben die de Congolezen komt emanciperen.' De goede bedoelingen van de kunstenaar ten spijt blijf je zitten met een knagend gevoel over wat zijn emancipatieprogramma waard is. Hij opent de Congolezen de ogen en vervolgens kunnen ze er niets mee aanvangen, zien ze in dat ze altijd arm

zullen blijven. Nou, bedankt Renzo Martens! Hij ziet dit zelf anders: 'Ik heb veel mensen een hart onder de riem kunnen steken. Zij worden continu bewust gemaakt dat ze door ons gered worden. Maar zij weten niet, en niemand legt ze dat ook uit behalve ik, dat zij een enorme bijdrage in hun eigen redding leveren door ons toe te staan naar hen te kijken in onze journaals, reportages en dagbladen en dat zij daarmee een hele belangrijke educatieve functie vervullen in het westen.' Toen Martens hen dat vertelde zijn ze gaan bidden voor de kijkers thuis. 'Ik heb hen uitgelegd dat er een band van liefde bestaat tussen henzelf en het kijkerspubliek hier. Dat zij ons ook heel veel bieden, namelijk perspectief op de wereld en een beter gevoel over jezelf omdat je hen kunt helpen. Toen ze dat hoorden waren ze ontroerd en dankbaar dat God hen toch in zo'n positie had gemanoeuvreed. Dat ze niet alleen op de rand van de wereld staan en bijna eraf gevallen zijn maar ook deel uitmaken van en bijdragen aan de wereld.'

Deze tekst is gebaseerd op een interview met Renzo Martens op 8 maart 2007